

do.co.mo.mo_sk

national chapter of the docomomo international
documentation and conservation
of buildings, sites and neighbourhoods of the
modern movement

VEC: Odborné vyjadrenie k architektonickým a pamiatkovým hodnotám budovy Osobného prístavu na Fajnorovom nábreží 2 v Bratislave

Vyjavuje: PhDr. Katarína Haberlandová, PhD.

15. 1. 2019 v Bratislave

Šesťdesiate roky 20. storočia sa vyznačovali celkovým spoločenským uvoľnením, v rámci ktorého do Československa prenikali novátorské myšlienky. Jedným z najvýznamnejších prejavov tohto uvoľnenia sa stala architektúra. V Bratislave máme celý rad vynikajúcich stavieb, postavených práve v šesťdesiatych rokoch - príkladov progresívneho modernistického hnutia. Jednou z nich je bezpochyby aj budova osobného prístavu na Fajnorovom nábreží.

Na návrh budovy vtedajšej Československej plavby dunajskej bola v r. 1964 vypísaná architektonická súťaž. Jej víťazkou sa stala mladá architektka Valéria Triznová. Tá navrhla prízemný, vyše šesťdesiat metrov dlhý objekt, ktorého hmotou sa snažila prispôbiť horizontále nábrežia. Vysunutím objektu k vode zároveň vznikol dostatočný odstup od budovy Slovenského národného múzea. Objekt mal navrhnutý zapustený suterén, v ktorom sa nachádzal priestor colnice. V prípade veľkej vody sa počítalo s jeho zaplavením, aby Dunaj stavbu nezdvihol. Prízemie bolo riešené ako vysoká hala, čiastočne predelená stropom na dve podlažia. Transparentnosť budovy zabezpečovalo presklenie haly, umožňujúce priehľad cez objekt na Dunaj, prípadne od rieky na múzeum. Stavbu nakoniec v tejto podobe nerealizovali. Okrem toho, z článku uverejnenom v časopise Projekt v roku 1965 vieme, že v tom čase sa v smernom územnom pláne uvažovalo o umiestnení budovy osobného prístavu západne od vyústenia Košickej ulice.

Niekedy v rokoch 1966-67 sa rozhodlo, že budovu osobného prístavu projekčne aj realizačne prevedie maďarská stavebná spoločnosť UVATERV práve pred múzeom. Išlo o dohodu medzi ČSSR a MLR v rámci kompenzácie za pomoc krajinám RVHP, teda aj Československu, ktoré poskytlo pomoc pri odstraňovaní následkov maďarskej revolúcie v roku 1956. Projektantmi prístavu boli János Dianóczky a László Prohászka. Budovu poňali v podobnom duchu ako nezrealizovaný projekt architektky Triznovej, došlo však k zväčšeniu hmoty budovy do výšky i šírky. Pre odľahčenie hmoty budovy navrhli autori na jej východnej strane (zo severu) otvorené átrium, ktoré od Dunaja (z juhu),

uzavreli transparentnou fasádou. Táto pamiatkovo vhodná transparentnosť v zmysle zabezpečenia priehľadu na budovu múzea vyplynula aj z nutnosti chrániť vzácny storočný topoľ, nachádzajúci sa na mieste budúcej stavby. Strom však napokon odstránili a namiesto neho bola v priestore átria umiestnená fontána.

Budova osobného prístaviska v Bratislave je jedinečná a pamiatkovo hodnotná z viacerých dôvodov. Je unikátna po konštrukčnej stránke. Okrem toho, ako sme už naznačili, horizontálna hmota stavby v kombinácii s transparentnosťou jej architektúry výborne dopĺňa líniu nábrežnej promenády a neruší diaľkové pohľady na budovu múzea – národnú kultúrnu pamiatku. Je zažitým prvkom dunajského nábrežia, ktorého pôvodné, pre okolité prostredie veľmi citlivé proporcie je potrebné rešpektovať. Hoci v súčasnosti nie je národnou kultúrnou pamiatkou, sme presvedčení o tom, že má všetky predpoklady, aby sa ňou v blízkej budúcnosti stala.

S pozdravom

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Henrieta Moravčíková', written in a cursive style.

prof. Dr. Ing. arch. Henrieta Moravčíková, predsedníčka DOCOMOMO SLOVAKIA